

Karhunaukion yhtenäiskoulu – vaikutukset lapseen ja nuoriin

Uudella Karhunaukion yhtenäiskoululla ja koulun yhteyteen siirtyvällä kirjastolla on monenlaisia vaikutuksia lasten ja nuorten elämään. Ne ovat luonteeltaan pääasiassa positiivisia ja kauaskantoisia erityisesti Lausteen alueella asuvien lasten ja nuorten ja koko alueen vetovoiman näkökulmasta. Negatiivisia vaikutuksia tulee erityisesti Vasaramäestä kulkeville yläkouluikäisille oppilaille, sillä heidän koulumatkansa pitenee ja ne sisältävät useita kadunylityksiä.

Koko Vasaramäki-Skanssi-Huhkola-Lauste-Vaala-alueella asuu noin 850 peruskouluikäistä, noin 100 6-vuotiasta ja noin 650 alle 6-vuotiasta. Esiopetuksessa ja perhetupatoiminnassa on runsaasti alle 7-vuotiaita lapsia.

- 7-12 -vuotiaita Lausteen koulusta noin 250
- 13-15 -vuotiaita Vasaramäen koulusta noin 350
- 7-15 -vuotiaita Skanssin kasvavalta alueelta

Vasaramäen urheiluluokilla (7-9 -vuosiluokat) opiskelee tällä hetkellä noin 100 vieraspaikkakuntalaista tai -piiriläistä oppilasta. Urheiluluokkatoiminnan siirryttyä toiseen kouluun myös vieraskuntalaisten ja -piiriläisten määrään voidaan olettaa muuttuvan.

Anna-Kaisa Berisha antoi vuonna 2020 asiantuntijalausunnon koulun eri sijoittumisvaihtoehdoista. Siinä hän kävi kattavasti läpi eri luokka-asteisten koulujen sijoittumisvaihtoehdot alueella ja niiden vaikutuksen asuinalueiden eriytymiseen ja sosiaaliseen eriytymiseen. Silloin sijaintivaihtoehtona ei ollut Karhunaukio vaan Skanssi, mutta oleellista oli yhteisen yhtenäiskoulun merkitys alueella. Lausunnossa todetaan: "Yhteisen yhtenäiskoulun -skenaarion vahvuus on mahdollisuus aitoon sosiaaliseen sekoittumiseen alueen lasten ja nuorten joukossa. Tämä voi tukea kotoutumista merkittävästi niin kielellisesti ja kulttuurisesti kuin oppimista tehostavana tekijänä. Yhtenäiskoulu tarjoaa laajan ja monipuolisen sosiaalisen verkoston ja edelleen mahdollisuuden solmia kaverisuhteita hyvin erilaisista taustoista tulevien vertaisten kanssa. Eriarvoisuuden torjuminen opetusryhmissä toteutuisi parhaiten tämän skenaarion myötä, ja se tukisi etenkin heikompien oppilaiden oppimistuloksia". (Berisha 2020)

Uuden koulun tilat ovat toimivat, turvalliset ja terveelliset

Uusi koulutila on terveellinen, turvallinen ja nykyaikainen. Iso yksikkö mahdollistaa myös monipuoliset resurssit.

Koulurakennuksella on selviä vaikutuksia sekä fyysiseen että psyykkiseen hyvinvointiin. Lämmin ja ilmanvaihdoltaan toimiva koulurakennus edesauttaa oppilaiden jaksamista ja hyvinvointia ja mahdollistaa oppimisen ilon.

Uudet ja yhtenäiskoulun toimintaa varten suunnitellut tilat antavat monipuoliset mahdollisuudet toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen eri ikäiset oppilaat huomioiden.

Toimiva, puhdas, terve ja hyvin suunniteltu koulurakennus lisää myös oppilaiden arvostusta koulutyötä kohtaan. Suunnitelmallisuus ja ennakoitavuus lisäävät oppilaiden turvallisuutta ja saattaa ehkäistä myös epätoivottavaa käyttäytymistä.

Uudet tilat korvaavat sisäilmaongelmista kärsineet koulurakennukset, joten lasten, nuorten ja henkilökunnan huonosta sisäilmasta johtuvat terveysongelmat ja sairaspöissaolot vähenevät.

Iso yksikkö voi lisätä turvattomuuden tunnetta joissakin lapsissa ja nuorissa. Tätä voidaan vähentää koulun suunnittelulla. Koulurakennuksessa tulee olla mahdollisuus myös mennä hiljaiseen tilaan.

Liikuntatilat ovat osa vapaa-ajan palveluverkkoa. Lapsille ja nuorille liikuntaharrastamisen aktiivisuus kasvaa harrastusmahdollisuuksien sijaitessa lähellä kotia ja koulua. Monipuoliset harrastamisen tilat mahdollistavat erilaiset harrastukset ja kerhot kouluun. Lapsille on tärkeää harrastaa kavereiden kanssa turvallisessa ympäristössä.

Kun monipuoliseen liikuntaharrastamiseen ja ulkoiluun liittyvät ratkaisut tuodaan koulun toimintaa suunniteltaessa lähietäisyydelle, voidaan niitä hyödyntää joustavasti ja säännöllisesti koulupäivän aikana erityisesti pienempien oppilaiden kanssa. Pitkät siirtymävälimatkat rajaavat ja vaikeuttavat tilojen käyttöä.

Liikunnan ja harrastamisen mahdollistaminen

Liikuntapaikkaverkkolinjausten mukaisesti kouluun tulee 1000 neliön liikuntasali, joka voidaan tarvittaessa jakaa kolmeen lohkokoon. Pihalle on suunniteltu juniorijalkapallokentän kokoista keinonurmea ja fyysistä aktiivisuutta tukevia laitteita. Tavoitteena on kustannustehokas ja laaja-alainen lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen. Syksyllä 2021 toteutettu harrastuskysely tukee tätä.

Liikuntapaikkoja (sekä sisä- että ulkoliikuntatiloja) tarvitaan koulurakennuksen välittömään läheisyyteen ainakin pienimpiä oppilaita varten. Jos Skanssin yhteyteen on liikuntapaikkasuunnittelussa kaavailtu lisää sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja, voidaan ne ottaa myös isompien oppilaiden käyttöön. Näillä ratkaisuilla edistetään myös liikuntaluokkalaisten opetussuunnitelman toteutumista.

Koulun pihasta iloa myös omatoimiseen harrastamiseen

Lasten ja nuorten toiveissa nousee esiin hyvät ulkoliikuntaolosuhteet, jotka innostavat omatoimiseen liikuntaan. Piha voi toimia alueen aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistajana. Koulun pihan tulee tarjota lapsille ja nuorille paikka kokoontua myös vapaa-ajalla.

Kirjasto moneen tarpeeseen

Tällä hetkellä Lausteen kirjasto on kiinni samoista sisäilmasyistä kuin koulu. Alueen kirjastopalvelut hoidetaan toistaiseksi kirjastoautolla. Yhtenäiskoulu tarvitsee toimivat kirjastopalvelut. Kirjaston kannalta tilojen ja niiden yhteiskäytön suunnittelu yhdessä koulun kanssa on tärkeää.

Omatoimisesti auki oleva kirjasto koulun yhteydessä tarjoaa tilaa läksyjen tekemiseen, välipalan syömiseen ennen harrastusta tai kyytiä odotellessa. Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa on tavoitteena tuoda sisältöjä myös alle kouluikäisille lapsille. Tämä asia pitää huomioida tiloja suunniteltaessa.

Kirjastotilojen tulisi olla käytettävissä monipuolisesti niin koulupäivän aikana kuin muutoinkin ja osaltaan mahdollistaa lapsille ja nuorille erilaisia vapaa-ajan viettotapoja.

Kirjastotila voi olla rauhoittumisen tila koulupäivän jälkeen ennen harrastusta, turvallinen tila viettää aikaa ennen kuin voi mennä kotiin. Tila, jossa voi olla myös yksin.

Koulun sijainnin vaikutus koulumatkoihin

Koulu ei sijaitse Lausteen eikä Skanssin ytimessä vaan välimaastossa. Koulun sijoittuminen muuttaa koulumatkaa ja lähikoulun etäisyyttä aina joillakin. Koulumatkoihin ja liikkumisen sujuvuuteen tulee panostaa.

- Turvallisten, sujuvien, valaistujen kävely- ja pyöräreittien merkitys korostuu vilkkaiden autoteiden läheisyydessä.
- Karhunaukion alueen osalta sujuvan joukkoliikenteen aikataulutuksen huolellinen suunnittelu helpottaa siirtymisiä myös koulupäivien aikana.
- Vasaramäen suunnasta on oltava mahdollista käyttää joukkoliikennettä koulumatkoihin.
- Lausteen koululaisten koulumatka ei merkittävästi kasva. Lausteen länsiosassa asuvien koululaisten koulumatka lyhenee.

Lausteella Pormestarinkadun varrella on kävelyn ja pyöräilyn väylä. Voudinpolku ja Notaarinpolku ovat kevyen liikenteen raitteja, joita kautta voi kulkea metsän reunaan pitkin kouluun.

Koulumatkat pitenevät Vasaramäen suunnasta, mikä tarkoittaa lisääntyvää kuljetustarvetta ja perheiden matkakulujen lisääntymistä. Vasaramäen suunnasta kulkevien koulumatkat sisältävät useita katuosuuksien ylityksiä.

Koulun ympäristö

Koulua ympäröivä luonto ja viheralueet voivat tarjota koulun oppilaille monipuolisia luontokokemuksia; luokat voivat tehdä retkiä puronvarteen, lähiniityille ja -metsiin.

Eryteisesti Jaaninojan puronvarsi rikastuttaa koulun ympäristöä tuoden siihen monipuolisen luonnonelementin. Puronvarren säilyttäminen lisäisi koulun ympäristön viihtyisyyttä ja sopisi ympäristökasvatuksen lähiluontokohteeksi.

Jaaninoja vaikuttaa myös rakentamisolosuhteisiin. Tämä on huomioitava suunnittelussa.

Osallistumismahdollisuudet ja iltakäyttö

Koulun sisätilat pitää suunnitella siten, että niitä voi hyödyntää myös mahdollisimman monipuolisesti koulupäivän ulkopuolella kaikenikäisten kerho- ja harrastustoimintaan: esimerkiksi kokkikerhoihin, musiikkitoimintaan ja kädentaitoihin; toimintaan, mikä vaatii erityisiä varusteita.

Koulussa olisi hyvä myös olla iltakäyttöön soveltuvia kokoontumistiloja, joita voi hyödyntää alueen järjestöt ja toimintaryhmät.

On tärkeää, että tiloja voi käyttää kaiken ikäiset ja ne mahdollistavat ylisukupolviset kohtaamiset. Tämä vaatii suunnittelua tilojen lukituksille ja jaottelulle. Tilojen esteettömyys on tärkeää.

Kouluun voidaan tuoda harrastustoimintaa myös järjestöjen toteuttamana.

Omatoimisesti auki oleva kirjasto on helposti kaikkien käytettävissä.

Oppilaita monenlaisista taustoista

”Karhunaukion koulu vastaa osaltaan Lausteen alueen eriytymisen haasteisiin erityisesti siitä näkökulmasta, että Lauste – Vaala – Huhkola – Skanssi alueelle muodostuisi yksi yhtenäiskoulu, joka kerää alueen ala- ja yläkoululaiset yhteen ja muuttaa näin suhdelukua suomenkielisten ja muun kielisten oppilaiden osalta Lausteen koulun nykytilanteeseen nähden.

Tällä voidaan nähdä olevan positiivisia vaikutuksia vertaisoppimiseen, kielen oppimiseen ja oppimistuloksiin yleisemmin sekä koulun maineeseen liittyen. Lisäksi ehdotukseen sisältyy liikuntapainotteisen yläkoulun sijoittaminen yhtenäiskouluun, joka tuo myös erikoisluokkatoimintaa alueelle” (KH 5.10.2021).

Uusi koulurakennus tulee lisäämään alueen vetovoimaa ja houkuttelee alueelle uusia asukkaita. Liikuntapainotteisen yläkoulun jatkuminen Karhunaukiolla varmistaisi selvästi osaltaan koulun vetovoimaisuutta myös oman koulupiirin ja kuntarajojen ulkopuolella.

Liikuntaluokkalaisten urheilijoiden liikkumista eri liikuntapaikkojen välillä jopa Kupittaaan alueelle asti edesautetaan helposti nyt jo toiminnassa olevaa urheilijabussitoimintaa lisäämällä.

Koulun paikka ei erityisesti suosi kumpaakaan aluetta, sillä molemmilta alueilta poistuu lähikoulu.

Koulun sijoittaminen Lausteen ulkopuolelle ehkäisee Lausteen segregatiokehitystä, sillä uudessa koulussa on enemmistönä äidinkieleltään suomenkieliset oppilaat, mikä tukee laustelaisten suomen kielen oppimista ja integraatiota suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kirjastopalveluissa tullaan huomioimaan oppilaiden erilaiset kulttuuritaustat ja tarjotaan tukea sekä suomen kielen oppimiseen että oman äidinkielen säilymiseen.

Mitä palveluita voitaisiin sijoittaa koulun yhteyteen?

Yhtenäiskoulun myötä alueelta ei poistu palveluita. Alueellisesti tarkasteltuna palveluita ennemminkin siirtyy keskeisempään sijaintiin.

Harrastustilojen lisäksi tilaratkaisuja suunniteltaessa pitää miettiä mahdollisuuksia eri-ikäisten kulttuuritoimintaan. Korkealaatuiset musiikkivälineet, konsertti- ja näytelmälava lisäävät huomattavasti myös iltakäyttömahdollisuuksia sekä alueen kulttuuritoimintaa.

Alueen nuorisotila sijaitsee Skanssin kauppakeskuksessa, ja se on Turun suosituimpia. Nuorisopalveluilla ei ole resurssia kahteen toimipisteeseen alueella, mutta pop up -toimintaa voidaan toteuttaa. Myös Vasaramäen alueen nuoria vierailee säännöllisesti Skanssin nuorisotilassa. Matka ei näytä olevan ongelma.